

Досвід ведення гібридних конфліктів

анотований бібліографічний список

2019. – Вип. 4 (1 - 10 лютого). – 8 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

Книги, статті з наукових періодичних і продовжуваних видань

1. **Кононов І. Ф. Бій за Луганський погранотряд: реконструкція події його учасниками = Бій за Луганський прикордонний загін: реконструкція події її учасниками / І. Ф. Кононов // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2017. – № 5. — С. 42-75.**
Реконструйовано бій за Луганський прикордонний загін 2 – 4 червня 2014 р. очима його учасників на основі глибинних інтерв'ю. Ця подія розглянуто як результат прийняття рішень конкретним колективом людей, в якій вони взяли на себе відповідальність за свої дії. Обґрунтовано погляд, що ця подія набула для України прецедентного характеру і повинна бути освоєна культурою. У зв'язку з цим виявлено нарративи учасників самої події як дискурсивні конструкції пам'яті про початковий період війни.

Текст:

http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2999/visnik_cherven_2017_red.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=

2. **Полулях Ю. Ю. Семіотична класифікація мемів гібридної війни (в контексті конфлікту на Донбасі) / Ю. Ю. Полулях // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2017. – № 5. — С. 102-116.**
Розглянуто семіотичну класифікацію мемів гібридної війни на прикладі мемів, породжених в ході інформаційної та військової агресії проти України на Донбасі. Констатовано, що інформаційна імплементація ідей це – вже не сфера культурного, а сфера медійного, простір мас-медіа, Інтернету, соцмереж, які підпорядковують с своїм технологіям трансляції інформації класичні схеми та способи передачі культурних смислів. Текст:

http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2999/visnik_cherven_2017_red.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=101

3. **Рущенко І. П. Тактика керованого хаосу як інструмент гібридної війни** / І. П. Рущенко // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2017. – № 5. — С. 5-29. *Розкрито гносеологічні коріння теорії керованого хаосу і простежено перетворення концепції на тактику агресора в структурі російсько-української війни. Досліджено застосування тактики за трьома напрямками: дезорієнтації масової та індивідуальної свідомості, штучне розбалансування політичної системи, провокування масових заворушень і захоплення влади в регіонах. Розглянуто гіпотезу існування в агресора плану «А» у початковий період російсько-української війни, частиною якого було занурення Києва у хаос безвладдя, вуличного насильства, панування кримінальних натовпів у період з 20 по 22 лютого 2014 р.* Текст:

http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2999/visnik_cherven_2017_red.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=4

4. **Фандеева А. К. Особенности дискурса гибридной войны = Семіотика гібридної війни** / А. К. Фандеева // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2017. – № 5. — С. 127-133. *Описано семіотику сучасної стратегії ведення війни, яку охрестили «гібридною». Зазначено, що роль знакових систем у війні дуже значна, так як вони формують настрої мас. Мовна комунікація поступово переходить в розряд найсучаснішої, дешевої, екологічно безпечної, а головне найбільш ефективно ї зброї. У зв'язку з цим дослідження мовних, і більш широко – знакових, особливостей гібридної війни є найбільш актуальним.* Текст:

http://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2999/visnik_cherven_2017_red.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=126

Статті з періодичних видань

5. **Андрусів В. "Покарання зрадників буде однією з останніх проблем"** / Віктор Андрусів // Газета по-українськи. — 2019. — 5 лют. (№ 10). — С. 6. *Йдеться про заяву головного військового прокурора Анатолія Матіоса щодо необхідності перевірки мешканців Донбасу на поліграфі, щоб відсіяти тих, хто в окупації вимушено працює учителем у школі, від тих, хто свідомо організовує незаконні вибори і збирає податки. Під час перевірки реакція на запитання показує – говорить людина щиро чи ні. Подано матеріали бесіди з виконавчим директором Українського інституту майбутнього Віктором Андрусівим про те, за які форми співпраці з окупантами не варто карати та чи не суперечить це Мінським угодам.* Текст: https://gazeta.ua/articles/comments-newspaper/_pokarannya-zradnikiv-bude-odniyeyu-z-ostannih-problem/883807

6. **Грабовський С. Вибори в Україні і плани Кремля** / Сергій Грабовський // Шлях перемоги. — 2019. — 6 лют. (№ 6). — С. 1. *У статті політолога та історика Сергія Грабовського ґрунтовно проаналізовано мету, причини й наслідки втручання Росії у вибори Президента України (31 березня 2019 року) та вибори Верховної Ради України (27 жовтня 2019 року). Зазначено, що в оприлюдненому офісом глави Національної розвідки США звіті "Оцінка загроз у світі" йдеться про наміри Росії, яка прагне вплинути на ці вибори, "застосовуючи низку інструментів для використання крихкої економіки Києва, вельми поширеної корупції, кібервразливості і громадського невдоволення". Мета Росії – "повалити Порошенка і привести до влади менш антиросійський парламент". Наголошено, що завдяки своїй штатній агентурі, ідейній "п'ятій колонії" та "корисним ідіотам" із середовища надто амбітних політиків України, Кремль уже пететворив виборчі перегони на всезагальне взаємне обливання брудом. І не лише кандидатів на посаду глави держави, а й усіх потенційно небезпечних для себе осіб. Подано заяву голови Служби зовнішньої розвідки України Єгора Божка, в якій наголошується :*

”Завдання Російської Федерації (РФ) – повернути Україну повністю в російську орбіту впливу”. За словами Божка, російський план передбачає три сценарії, за яким росіяни готові кинути всі сили і засоби Збройних сил і спецслужб Російської Федерації (РФ). Командувач Об’єднаними силами на Сході України Сергій Наєв стверджує: Росія збільшує військові сили і розвідувальні потужності на Донбасі, з чого можна зробити висновок про підготовку до масштабного наступу. Автор статті Сергій Грабовський акцентував увагу на тому, що вибори в Україні як ”свято демократії” вже перетворилися на свою протилежність. Тому запропоновано вихід – відстрочка на рік обох виборів, причому досягнута суто демократичним шляхом, на підставі угоди між тими силами у Верховній Раді, для яких незалежність України та демократія – не ритуальні гасла. Текст: <https://www.radiosvoboda.org/a/29749629.html>

7. Грабовський С. Європейська інтеграція: ”друга сторона медалі-2”? / Сергій Грабовський, Ігор Лосєв // День. — 2019. — 5 лют. (№ 20). — С. 5. Йдеться про зусилля української влади якось захистити Україну від російської інформаційної агресії, що здатна на виборах 2019-го перетворитися (і вже перетворюється) на інформаційний штурм української державності, на відкриту війну ”п’ятої інформаційної колони” Росії проти української нації. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/yevropeyska-integraciya-druga-storona-medali-2>

8. Губриєнко Р. Крим можна вернуть силою автономии / Роман Губриєнко // 2000: Еженедельник. — 2019. — 25 - 31 янв. (№ 4). — С. А7. Розглянуто можливі варіанти повернення Криму під юрисдикцію України. На думку автора статті, повернути півострів можна, надавши йому статус автономії. Текст: <https://www.2000.ua/v-nomere/forum/puls/krym-mozhno-vernut-siloj-avtonomii.htm>

9. Жичко В. ”На улицах города лежали убитые, рынок ”Киевский” поыхал” / Вера Жичко // Факты и коммент. — 2019. —

31 янв. – 6 февр. (№ 4). — С. 7. *Висвітлено події, що відбулись чотири роки тому, коли бойовики "ДНР" піддали Маріуполь потужному артилерійському обстрілу. Зазначено, що тоді, 25 січня 2015 року загинула 31 особа (у тому числі дві дитини), а 117 мирних мешканців (включаючи 12 дітей) отримали поранення. Наведено спогади очевидців тих подій – журналіста, співробітника станції швидкої допомоги та місцевої жительки, що виховує онуку, мама якої загинула під час обстрілу – про те, що випало пережити у той день.*

10. **Капсамун І. Чи можливий новий прохід в Азов?** / Іван Капсамун, Валентин Торба // День. — 2019. — 6 лют. (№ 21). — С. 5. *Проаналізовано виступ Президента України Петра Порошенка в ефірі телеканалу ICTV щодо забезпечення вільного судноплавства в Керченській протоці. Наведено думки експертів, про те, яка насправді на сьогодні є ситуація в Азовському морі, наскільки реальним є прохід українських кораблів через Керченську протоку та чи будуть введені нові санкції Заходу проти Російської Федерації (РФ). Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/chy-mozhlyvyu-novyu-prohid-v-azov>*

11. **Кафтан А. Что объединяет планы для Донбасса от Сайдика и Медведчука** / Алексей Кафтан // Деловая столица. — 2019. — 4 февр. (№ 5). — С. 20. *Йдеться про наміри Європейського Союзу врегулювати воєнний конфлікт на Сході України, пропонуючи нові плани щодо його врегулювання.*

12. **Кирилова К. Російська агресія в документах** / Ксенія Кирилова // День. — 2019. — 7 лют. (№ 22). — С. 5. *Подано інформацію щодо доказів присутності військ Російської Федерації (РФ) на українському Донбасі так само, як і конкретних їхніх злочинів та злочинів підконтрольних їм сепаратистів за майже п'ять років війни. Акцентовано увагу, що найкращими доказами, разом з фотографіями, свідченнями очевидців та заарештованими десантниками, є власноруч складені*

російськими офіційними органами документи. Текст:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/rosiyska-agresiya-v-dokumentah>

13. **Кущ А. ОРДЛО – это надолго. О чем говорит Украине фискальная система сепаратистов** / Алексей Кущ // Деловая столица. — 2019. — 4 февр. (№ 5). — С. 6. *Висвітлено інформацію про створення на території самопроголошених Донецької та Луганської областей нової фіскальної моделі, яка розрахована на довгострокову модель ізоляції від України. Зазначено, що це може бути головною метою Російської Федерації (РФ) – не повернути ці території під юрисдикцію України, а роками, якщо не десятиліттями підтримувати воєнний конфлікт на Сході України низької інтенсивності.*

14. **Попович В. Босць і волонтер Роман Мельник – про реальні будні українського воїна, про чеського консула з людським обличчям, унікальну колекцію моделей машинок та ... мамонта, який постійно супроводжує його по життю** / Віталій Попович // Номер один. — 2019. — 9 січ. (№ 1/2). — С. 10-12. *Подано інформацію про військовослужбовця – учасника операції Об'єднаних сил, волонтера, Романа Мельника (позивний "Мамонт") – офіцера підрозділу особливого призначення "Тернопіль", який часто виїжджає на передову, а коли буває вдома, організовує вишколи для патріотів, які готуються боронити свою землю від непроханих гостей.*

15. **Староконь С. "Каже – ну, дай п'ять сорочок. Я йому: ти що, заробити не можеш?"** / Софія Староконь // Газета по-українськи. — 2019. — 1 лют. (№ 9). — С. 4. *Йдеться про роботу контрольно-пропускних пунктів. Жителі окупованого Донбасу мають кожні 58 днів відмічатися в Україні, аби отримувати пенсію чи соціальну допомогу. На лінії розмежування працюють п'ять пунктів в'їзду–виїзду. Щотижня на контрольно-пропускних пунктах з обох сторін помирають до п'яти людей. Такі дані наводять у моніторинговій місії ООН із прав людини.*

Текст: <https://gazeta.ua/articles/ukraine-newspaper/kazhe-nu-daj-pyat-sorochochok-a-jomu-ti-scho-zarobiti-ne-mozhesh/883125>

16. **Торба В. Ми всі на одному кораблі** / Валентин Торба // День. — 2019. — 31 січ. (№ 17). — С. 5. *Розглянуто питання активності української влади та громадянського суспільства в намаганні визволити своїх громадян, яких незаконно утримують на території Російської Федерації, зокрема, українських моряків, захоплених в полон 25 листопада 2018 року в Керченській протоці.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/my-vsi-na-odnomu-korabli>

17. **Умланд А. Перед штормом** / Андреас Умланд // День. — 2019. — 31 січ. (№ 17). — С. 3. *Розглянуто фактори, що підвищують напруженість у Азовському регіоні та перспективи його захисту від російської агресії. На думку автора статті, головним чинником, що сприяє ескалації напруженості в Азовському регіоні, є відсутність адекватної реакції з боку Заходу на нещодавнє військово-морське протистояння біля моста через Керченську протоку, відсутність або байдужість міжнародних організацій у Криму й Азовському морі, технічна несправність або економічна неефективність нового моста через Керченську протоку, що сполучає Росію й Крим, нестабільна ситуація з постачанням прісної води до Криму. Зазначено, що ймовірність продовження й підвищення напруженості в Азовському регіоні є особливо великою.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/pered-shtormom>

18. **Шаров О. Яку свиню нам підкладуть цього року. Outrageous Redictions – зовнішньоекономічні ризики для України** / Олександр Шаров // Дзеркало тижня. — 2019. — 26 січ. – 1 лют. (№ 3). — С. 7. *Йдеться про те, що 2019 року є висока ймовірність ризику економічних втрат унаслідок "гібридних" атак з боку Російської Федерації, спрямованих проти економічних інтересів України. Зазначено також про ймовірні ризики негативних цінових трендів на світовому ринку та скорочення трудових ресурсів унаслідок впливу зовнішніх*

факторів, тобто продовження та зростання трудової еміграції. За експертними оцінками, трудова еміграція спричиняє щорічні збитки для економіки України в сумі понад 40 млрд грн (здебільшого у вигляді недоданої продукції на підприємствах, які відчують брак робочих кадрів). У 2019 р. цей вплив посилюватиметься дією механізму спрощеного перетинання кордону Шенгенської зони ("безвізу"). Текст: <https://dt.ua/macrolevel/yaku-svinyu-nam-pidkladut-cogo-roku-300706.html>

19. **Шуткевич О. Воював відважно, до останнього подиху** / Олеся Шуткевич // День. — 2019. — 30 січ. (№ 16). — С. 10. *Висвітлено інформацію, що 14 січня внаслідок ворожого обстрілу в зоні операції Об'єднаних сил (ООС) загинув молодший сержант, заступник командира бойової машини, навідник-кулеметник БМП 72-ї окремої механізованої бригади Микола Семенюк із позивним "Саїд". Поховали бійця в його рідному селі Леляки Жмеринського району, де нині мешкають його батьки.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/vony-zagynuly-za-nas-cuspilstvo/voyuvav-vidvazhno-do-ostannogo-podyhu>

20. **Яхно О. Новий план Європи для Донбасу** / Олеся Яхно, Віталій Кулик ; бесіду вела Наталія Васюнець // Експрес. — 2019. — 31 січ. - 7 лют. (№ 5). — С. 5. *Подано матеріали бесіди з політичним експертом Олесею Яхно та директором Центру дослідження проблем громадянського суспільства Віталієм Куликом про план врегулювання українсько-російського конфлікту, запропонований спецпредставником ОБСЄ в Україні Мартіном Сайдіком.*

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

**Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко
11 лютого 2019 р.**